

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
Навчально-науковий інститут історії, міжнародних відносин
і соціально-політичних наук
Кафедра філософії та соціології

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«ФІЛОСОФІЯ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Освітня програма	Екологія
Форма навчання	Денна/заочна
Розробники	Кононов Ілля Федорович , доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри філософії та соціології Ухов Олександр Сергійович , кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології
Контактна інформація	Кононов Ілля Федорович - e-mail: kononov_if@ukr.net Ухов Олександр Сергійович - e-mail: uhovaleksandr81@gmail.com
Курс	Третій
Семестр	П'ятий
Тип освітнього компоненту	обов'язковий циклу загальної підготовки
Обсяг дисципліни	5 кредитів ECTS / 150 годин.
Форма контролю	Екзамен (5 семестр)
Мова викладання	Українська
Анотація освітнього компоненту	Дисципліна формує систему світоглядних знань про буття людини, найістотніші взаємовідносини з природою, суспільством і духовним життям у всіх основних формах його існування; створює ґрунтовну історико-філософську підготовку, ознайомлює з філософськими вченнями як теоретичною основою духовної культури у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сьогодення, а також поліпшенню міжособистісних відносин та гармонізації людських стосунків в сфері комунікації і діалогу, утвердженню соціальної стабільності в суспільстві
Мета освітнього компоненту	Мета курсу – дати уявлення про специфіку філософії як важливої форми суспільної свідомості; показати методологічну роль філософського знання в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття; ознайомити з історією філософської думки, з досягненнями сучасної філософії.
Результати навчання	Очікувані результати навчання: знання:

	<ul style="list-style-type: none"> - з історії розвитку філософських ідей; - засвоєння сучасних онтологічних, гносеологічних, епістемологічних, соціально-філософських та інших світоглядних знань; - розвиток здатностей набувати нових знань та застосовувати їх для інтерпретації актуальних подій; - розуміння ціннісних настанов; <p>сформовані вміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формулювати, досліджувати та вирішувати проблеми; - набувати нових знань та застосовувати їх для інтерпретації актуальних подій; - формування ціннісних настанов; - критичного мислення та усвідомлення глобальних проблем сучасності; - пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки подій у суспільстві. <p>Вивчення освітнього компонента забезпечує формування ряду загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:</p> <p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>Успішне засвоєння змісту освітнього компонента дає можливість отримати такі програмні результати навчання:</p> <p>ПР 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проєктів.</p> <p>ПР 25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p>
<p>Передумови вивчення дисципліни</p>	<p>Курс «Актуальні питання історії української державності та культури»</p>
<p>Форми, методи викладання та навчання</p>	<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання освітнього компоненту</p> <p>Методи: теоретико-інформаційні (лекція оглядова/тематична; проблемна лекція; пояснення, розповідь, проблемні бесіди; семінари-дискусії).</p> <p>Освітній процес вивчення ОК реалізується в таких формах: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, контрольні заходи, самостійна робота</p> <p>Основними видами навчальних занять з вивчення ОК є: лекції, семінарські заняття, індивідуальні заняття та консультації.</p> <p>Передбачається використання наступних видів навчальних занять:</p> <p>Лекція (оглядова/тематична; проблемна лекція);</p> <p>Семінарські заняття (обговорення проблемних питань, дискусії, аналіз</p>

	<p>ситуацій);</p> <p>Виконання індивідуальних завдань для самостійної роботи.</p> <p>За умов карантинних обмежень запроваджується дистанційна (відео конференції на платформі Microsoft Teams, використання матеріалів «Освітнього порталу») або змішана форми навчання.</p>
Обладнання	<p>Мультимедійне обладнання;</p> <p>Комп'ютер або ноутбук; програмне забезпечення Windows 10, Office 365</p>
Діяльність здобувача	<p>Діяльність здобувача освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опанування теоретичного матеріалу; - виступ з повідомленням на практичному занятті; - виголошення доповіді на практичному занятті; - участь у дискусії на практичному занятті; - виконання завдань самостійної роботи; - самостійне конспектування першоджерел та їх аналіз.
Забезпечення виконання принципів академічної доброчесності	<p>Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватись академічної доброчесності: етичних принципів та визначених Положенням «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»» правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання, та провадження наукової діяльності</p> <p>http://luguniv.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/06/poloj_akadem_dobro_3.pdf.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної діяльності.</p>
Feedback курсу	<p>Зворотній зв'язок здійснюється на основі чату, системи повідомлень на сторінці ОК на освітньому порталі ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка та опитування здобувачів гарантом освітньої програми</p> <p>https://docs.google.com/forms/d/17XeHhln736K_slmxF9bTYKoACwpZFw1gLIVFTysiLM/edit?ts=62037774</p>

Зміст освітнього компоненту

Модуль I.

- Тема 1. Філософія як світогляд, її призначення, зміст і функції в суспільстві.
- Тема 2. Антична філософія і філософія Давнього Сходу.
- Тема 3. Філософія Середніх віків.
- Тема 4. Філософія Відродження та Реформації.
- Тема 5. Філософія Нового часу.
- Тема 6. Німецька класична філософія.
- Тема 7. Філософія XIX-XX століть.
- Тема 8. Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні.

Модуль II.

- Тема 1. Онтологія як філософське вчення.
- Тема 2. Основи філософського вчення про розвиток.
- Тема 3. Теорія пізнання (Гносеологія).
- Тема 4. Аксиологія.
- Тема 5. Філософська антропологія.

Тема 6. Соціальна філософія.

Тема 7. Філософські проблеми наукового пізнання.

Тема 8. Людина у просторі культури та цивілізації

Зміст освітнього компоненту

№	Змістовні модулі та їхня структура	денна форма навчання					заочна форма навчання				
		загальна кількість	лекції	семінарські заняття	лабораторні роботи	самостійні роботи	загальна кількість	лекції	емінарські заняття	лабораторні роботи	самостійні роботи
Перший модуль											
1.1	Філософія як світогляд, її призначення, зміст і функції в суспільстві.	10	2	2		6	10	2			8
1.2	Антична філософія і філософія Давнього Сходу.	10	2	2		6	10				10
1.3	Філософія Середніх віків.	10	2	2		6	10				10
1.4	Філософія Відродження та Реформації.	10	2	2		6	10				10
1.5	Філософія Нового часу.	10	2	2		6	10				10
1.6.	Німецька класична філософія.	10	2	2		6	10				10
1.7	Філософія XIX-XX століть.	10	2	2		6	10		2		10
1.8	Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні	5	2			3	5				7
Другий модуль											
2.1	Онтологія як філософське вчення.	10	2	2		6	10	2			8
2.2	Основи філософського вчення про розвиток.	10	2	2		6	10				10
2.3	Теорія пізнання (Гносеологія).	10	2	2		6	10				8
2.4	Аксіологія.	10	2	2		6	10				10
2.5	Філософська антропологія.	10	2	2		6	10				10
2.6	Соціальна філософія.	10	2	2		6	10	2			8
2.7	Філософські проблеми наукового пізнання.	10	2	2		6	10		2		10
2.8	Філософські проблеми екології	5	2			3	5				5
	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН	150	32	28		90	150	6	4		140

Тематика лекційних занять

№ з/п	Тема	Кількість аудиторних годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Філософія як світогляд, її призначення, зміст і функції в суспільстві	2	2
2.	Антична філософія і філософія Давнього Сходу	2	
3.	Філософія Середніх віків	2	
4.	Філософія Відродження та Реформації	2	
5.	Філософія Нового часу	2	
6.	Німецька класична філософія	2	
7.	Філософія ХІХ-ХХ століть	2	
8.	Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні	2	
9.	Онтологія як філософське вчення.	2	2
10.	Основи філософського вчення про розвиток.	2	
11.	Теорія пізнання (Гносеологія).	2	
12.	Аксіологія.	2	
13.	Філософська антропологія.	2	
14.	Соціальна філософія.	2	2
15.	Філософські проблеми наукового пізнання.	2	
16.	Філософські проблеми екології	2	

Тематика практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість аудиторних годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Філософія як світогляд, її призначення, зміст і функції в суспільстві.	2	
2	Антична філософія і філософія Давнього Сходу.	2	
3	Філософія Середніх віків.	2	
4	Філософія Відродження та Реформації.	2	
5	Філософія Нового часу.	2	
6	Німецька класична філософія.	2	
7	Філософія ХІХ-ХХ століть.	2	2
8	Онтологія як філософське вчення.	2	
9	Основи філософського вчення про розвиток.	2	
10	Теорія пізнання (Гносеологія).	2	
11	Аксіологія.	2	
12	Філософська антропологія.	2	
13	Соціальна філософія.	2	
14	Філософські проблеми наукового пізнання.	2	2

Питання для самостійного опрацювання

1. Порівняльна характеристика філософії і науки.
2. Порівняльна характеристика основних шкіл давньосхідної філософії.
3. Порівняльна характеристика основних шкіл еллінсько-римської філософії.
4. Реалізм, номіналізм і проблема універсалій в схоластиці.
5. Структура новоєвропейських методів пізнання.
6. Основні напрямки української філософії XIX ст.
7. Основні напрямки сучасної зарубіжної філософії.
8. Буття, субстанція, матерія: основні атрибути.
9. Основні питання діалектики.
10. Глобальні проблеми людства.
11. Людина в дзеркалі історії.

Форми контролю:

Проведення поточного контролю здійснюватиметься із використанням різних типів завдань, таких як: тести для контролю та самоконтролю; різнорівневі індивідуальні та групові завдання (презентація, проведення дискусії тощо); виконання індивідуальних творчих завдань для самостійної роботи.

Форма модульного контролю: 2 письмові контрольні роботи.

Оцінювання роботи при вивченні освітнього компоненту

Оцінювання за видами робіт (у %):

Письмові модульні контрольні роботи – 40 %;

Результати роботи на семінарських заняттях – 40 %;

завдання для самостійної роботи – 20 % (питання до самостійної роботи частково включено до модульних контрольних робіт).

Відповіді на семінарських заняттях (участь у дискусіях) робота над завданнями у групах оцінюється за такими критеріями:

Ваговий бал – 5 балів за роботу на 1 практичному занятті.

Максимальна кількість балів за роботу на практичних заняттях дорівнює:

14 практ. х 5 бал. = 70 бал.

– *«відмінно»*, одержують студенти, які всебічно, систематично і глибоко володіють навчально-програмовим матеріалом, вміють самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїли основну і ознайомлені з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; творче виконання завдань – 5 балів;

– *«добре»*, заслуговують студенти, які знають основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання добре, але із певною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою; помилки, що допущені при виконанні завдань можуть бути виправлені з допомогою викладача – 4 бали;

– *«задовільно»*, заслуговують студенти, які знають основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії – 3-2 бали;

– *«незадовільно»* виставляється студентам, які не оволоділи навчально-програмовим матеріалом, допускають грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою або взагалі не дають відповіді – 1-0 балів.

Оцінювання самостійної роботи здобувача освіти з тем і питань, які не розглядалися під час аудиторних занять і не увійшли до модульних робіт:

Самостійна робота - по 25 балів (20 % за весь курс) на кожний модуль;

2 модульні контрольні роботи (підсумкове тестування відкритої і закритої форми) оцінюються по 40 балів.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти за вивчення даного ОК становить 200 балів. Підсумковим балом є середнє арифметичне суми балів, отриманих здобувачем вищої освіти за два модулі з освітнього компонента.

Форма семестрового контролю – екзамен

Додаткові бали можуть бути нараховані за доповіді/публікації спрямування за освітнім компонентом на конференціях (5-10 балів залежно від рівня конференції; участь у II турі всеукраїнських олімпіад та конкурсах наукових робіт за спрямуванням освітнього компонента (20 балів – участь, 30 балів – призове місце).

Перезарахуванню підлягають наявні результати навчання, які були здобуті у формальній освіті та відповідають за змістом й опанованими компетентностями і набутими програмними результатами навчання даному освітньому компоненту. Порядок перезарахування регламентує Процедура визнання результатів навчання здобутих у формальній освіті http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/2_1_prot_zabezp_yakist_ospvita.pdf

Перезарахуванню підлягають результати навчання отримані у неформальній освіті, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому модулю, темі (темам) та ін., які передбачені робочою програмою (силабусом) даного освітнього компонента. Порядок перезарахування регламентує Процедура визнання результатів навчання здобутих у неформальній та інформальній освіті http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/2_1_prot_zabezp_yakist_ospvita.pdf

Критерії оцінювання:

Максимальна кількість балів, що здобувач вищої освіти може отримати за опанування освітнього компонента, дорівнює 200 (100%).

Екзаменаційна оцінка складається з суми балів, які набрав здобувач за кожний модуль. Відповідність оцінок за різними системами (100-бальна система, ECTS, 4-бальна національна система) наведено в таблиці:

Шкала оцінювання:

Національна	Відсоток	Шкала ECTS
відмінно	90 – 100%	A – відмінно – відмінне виконання роботи з незначною кількістю помилок
добре	83 – 89%	B – дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
добре	75 – 82%	C – добре – загалом правильна робота з кількома грубими помилками
задовільно	63 – 74%	D задовільно – посередньо, зі значною кількістю недоліків
задовільно	50 – 62%	E достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії оцінки

незадовільно	21 – 49%	FX незадовільно – для одержання кредиту потрібне деяке доопрацювання
незадовільно	0 – 20%	F незадовільно – здобувач вищої освіти має відвідати факультативні заняття для повторного оцінювання освітнього компонента

Вважається що студент опанував освітній компонент у разі якщо набрав більше 50% балів.

У разі, якщо здобувач вищої освіти вважає оцінку за екзамен або залік необ'єктивною, він може подати звернення про оскарження результатів оцінювання відповідно до затвердженої процедури (http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/2_10_protos_zabezp_yakist_osvita_2020.pdf).

Здобувачі вищої освіти, які отримали семестрову оцінку з освітнього компонента від 0 до 49 балів, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Здобувачі вищої освіти, які одержали від 21 до 49 балів, після належної самостійної підготовки мають право перескласти іспит або залік. Порядок перескладання регламентує Процедура перескладання освітнього компонента http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/2_2_protos_zabezp_yakist_osvita.pdf

Здобувачі вищої освіти, які набрали від 0 до 20 балів, мають право ліквідувати академічну заборгованість після відвідування ними факультативних занять з метою їх повторного оцінювання за даним освітнім компонентом. Порядок перескладання регламентує Процедура проведення факультативних занять для повторного оцінювання освітнього компонента http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/2_3_protos_zabezp_yakist_osvita_2020.pdf

Список рекомендованої навчальної літератури **Основна навчальна література**

1. Буслинський В. А. Основи філософських знань : підручник. 2-ге вид., стер., Львів : Новий світ-2000, 2005. 352 с.
2. Гринів О. Історія української філософії. Львів : Тріада плюс, 2015. 302 с.
3. Пазенок В. С. Філософія: навч. посібник, Київ : Академвидав, 2008. 280 с.
4. Петрушенко В. Л. Філософія: навч. посібник. 5-те вид., стер. Львів : Новий Світ-2000, 2008. 506 с.
5. Поцюрко М. Філософія : навч.-метод. посіб. Львів : Сполом, 2014. 276 с.
6. Причепій Є. М. Філософія : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Академвидав, 2005. 592 с.
7. Синиця А. Аналітична філософія : монографія. Львів : ЛДУФК, 2013. 303 с.
8. Синиця А. Філософія : навч.-метод. посіб. Львів : ЛДУФК

Додаткова література

1. Бойченко І.В. Філософія історії : навчальний посібник. К., 2000.
2. Грушевський М. На порозі нової України. К., 1991.
3. Драгоманов М. Вибране. К., 1991.
4. Драч І.Ф., Кримський С.Б., Попович М.В. Григорій Сковорода. К., 1984.
5. Іваньо І.В. Філософія і стиль мислення Г. Сковороди. К., 1983.
6. Зарубіжна філософія ХХ століття. К., 1993.
7. Світогляд та духовна культура. К., 1993.
8. Сковорода Г.С. Повне збір. творів: У 2-х т. К., 1973.
9. Сковорода Григорій. Дослідження, розвідки, матеріали. К., 1992.
10. Соціально-філософські ідеї Михайла Драгоманова. К., 1995.

11. Чижевський Д. Нариси історії філософії України. К.,1992.
12. Юркевич П. Вибране. К., 1993.
13. Яворський С. Філософські твори: У 3-х т. К., 1993.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України:
<http://www.filosof.com.ua>.
2. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського:
<http://www.nbuv.gov.ua>